

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	183-11-17	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ποιοτική Έρευνα: Εφαρμογές και Μελέτες Περίπτωσης.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	10	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό / Ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων.		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Βασικές γνώσεις κοινωνιολογικής θεωρίας και μεθοδολογίας της εμπειρικής έρευνας, έστω σε προκαταρκτικό στάδιο. Επιτυχής εξέταση στο υποχρεωτικό μάθημα πρώτου εξαμήνου.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά, Αγγλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/mps/etkas-2017-183-11-17-gr.pdf		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι στόχοι του μαθήματος συνοψίζονται ως εξής: • Εξοικείωση φοιτητών/τριων με τα αναλυτικά εργαλεία, τις θεωρητικές έννοιες, τις ερευνητικές μεθόδους και τις τεχνικές της ποιοτικής έρευνας. • Ανάδειξη της ερμηνευτικής προσέγγισης της κοινωνικής ζωής και σύνδεση της με τις πολλαπλές εκδοχές της ποιοτικής έρευνας. Δυνατότητες, συνεισφορά και όρια της της ποιοτικής έρευνας, ειδικότερα σε ζητήματα ερευνητικού σχεδιασμού για την κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή. • Ανίχνευση προνομιακών τόπων ποιοτικής έρευνας στους χώρους της καθημερινής ζωής. • Συζήτηση ποιοτικών μελετών και ερευνητικών παραδειγμάτων που επικεντρώνονται στην ελληνική και διεθνή πραγματικότητα, ειδικότερα σε ζητήματα ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής.

- Διασύνδεση των θεωρητικών εργαλείων με την ερευνητική πρακτική και ανάδειξη της σημασίας του σχεδιασμού και εφαρμογής ερευνών για την κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες αναμένεται μετά το πέρας του σεμιναρίου να μπορούν να:

1. Καταδείξουν μία ικανότητα κατανόησης της φύσης και των περιεχόμενων της ποιοτικής έρευνας, τόσο σε επίπεδο μεθόδων όσο και σε επίπεδο τεχνικών.
2. Εφαρμόσουν κάποιες συγκεκριμένες ποιοτικές μεθόδους και κάποια συγκεκριμένα τεχνικά εργαλεία στη μελέτη συγκεκριμένων πεδίου της κοινωνικής πραγματικότητας.
3. Αναπτύξουν δεξιότητες σύνθεσης και ερμηνείας σε πραγματολογικά δεδομένα που προκύπτουν από την εφαρμογή της ποιοτικής μεθοδολογίας στην πρακτική μελέτη της καθημερινής ζωής.
4. Συντάξουν ένα επαρκές σχέδιο έρευνας για ένα συγκεκριμένο θέμα μελέτης.
5. Χρησιμοποιήσουν λογισμικά πακέτα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων.

Γενικές Ικανότητες

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών,

Αυτόνομη εργασία,

Ομαδική εργασία,

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον,

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον,

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών,

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα,

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον,

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου,

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής,

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης,

Σύνταξη ερευνητικού σχεδίου και ερευνητικών προτάσεων.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του υποχρεωτικού μεταπτυχιακού σεμιναρίου *Ποιοτική Έρευνα: Εφαρμογές και Μελέτες περίπτωσης*, θα παρουσιαστούν αναλυτικά παραδείγματα εφαρμογών αναφορικά με ζητήματα που συζητήθηκαν εκτενώς στο σεμινάριο του χειμερινού εξαμήνου. Επίσης, θα παρουσιαστούν τα όρια και οι συμβολές των θεωρητικών εννοιών, των μεθοδολογικών παραδειγμάτων και των ερευνητικών τεχνικών της ποιοτικής έρευνας. Ο σκοπός είναι να συνδεθούν τα θεωρητικά εργαλεία της κοινωνικής επιστήμης με την ποιοτική έρευνα. Παράλληλα, σε ένα δεύτερο επίπεδο, η στόχευση είναι να συνδυαστούν οι έννοιες της κοινωνιολογικής θεωρίας με τα διάφορα μεθοδολογικά εργαλεία που οι ερευνητές μετέρχονται για να αποτυπώσουν τις πολλαπλές και ποικίλες όψεις της κοινωνικής ζωής. Ειδικότερα, η έμφαση θα δοθεί στις ερευνητικές τεχνικές της ποιοτικής συλλογιστικής (βλ. παρακάτω), σε διάφορες περιοχές και θέματα της κοινωνικής καθημερινότητας, ως δυναμικά παραδείγματα μελετών περίπτωσης και περαιτέρω έρευνας. Μέσα από τη δημιουργία ομάδων εργασίας, το σεμινάριο θα επικεντρωθεί σε συγκεκριμένα εμπειρικά παραδείγματα και σε δημοσιευμένες ερευνητικές εργασίες, ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες, που εξετάζουν μελέτες περίπτωσης σε διάφορες περιοχές της κοινωνικής ζωής (για παράδειγμα, παιδεία, υγεία, πολιτισμός, δημόσια διοίκηση, τοπική κοινωνία, ανάπτυξη και συνοχή, τουρισμός κτλ.). Επίσης, το ερευνητικό σεμινάριο θα συνδεθεί με το περιεχόμενο των υπόλοιπων σεμιναρίων του ΠΜΣ. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, μετά την ολοκλήρωση των πρώτων εισαγωγικών διαλέξεων από το συντονιστή διδάσκοντα, η ανάλυση θα στραφεί στη συστηματική παρουσίαση διαφόρων συγκεκριμένων μεθοδολογικών τεχνικών της ποιοτικής έρευνας (π.χ.

συμμετοχική παρατήρηση, ημι-δομημένη/βιογραφική αφηγηματική συνέντευξη, ομάδες εστίασης, έρευνες δράσης, κριτική ανάλυση λόγου, κτλ.) Επίσης, θα γίνει εκτενής συζήτηση αρκετών κειμένων εργασίας, με τη μορφή εφαρμογών και συγκεκριμένων ερευνών και μελετών περίπτωσης, που συνδέουν τις κοινωνιολογικές έννοιες και τις θεωρητικές προτάσεις με την ποιοτική έρευνα. Θα παρουσιαστούν, επίσης, τα ηθικά, δεοντολογικά και πολιτικά ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του ερευνητικού σχεδιασμού, ειδικότερα στη διάρκεια μιας ποιοτικής έρευνας. Τέλος, θα αναλυθεί η σημασία της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών στην παραγωγή και ανάλυση εμπειρικού υλικού, ειδικότερα με την εφαρμογή προγραμμάτων τύπου NVIVO, ATLAS, κτλ. Το μάθημα στοχεύει να εισάγει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες στα βασικά ζητήματα της μεθοδολογίας της ποιοτικής έρευνας, στις πολλαπλές τεχνικές της συλλογής και ανάλυσης ποιοτικών κοινωνικών δεδομένων και στη χρήση συγκεκριμένων ερευνητικών τεχνικών. Το σεμινάριο οργανώνεται με τη μορφή εβδομαδιαίων διαλέξεων γύρω από τις επιμέρους θεματικές ενότητες, με βάση το διδακτικό υλικό που διανέμεται στους φοιτητές/τριες. Στο πλαίσιο των συναντήσεων παρουσιάζεται η κληρονομιά της ερμηνευτικής κοινωνιολογίας και – μέσα από τη χρήση πολλαπλών μορφών τεκμηρίων και αποδεικτικού υλικού – αναλύεται η συνεισφορά κάθε επιμέρους σχολής σε σχέση με την ποιοτική έρευνα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικά μέσα από συγκεκριμένα ερευνητικά παραδείγματα και εμπειρικές μελέτες, που αναφέρονται στην ελληνική και στη διεθνή πραγματικότητα, οι τεχνικές που κατά βάση χρησιμοποιούνται στις ποιοτικές έρευνες (π.χ. συμμετοχική παρατήρηση, συνέντευξη στις διάφορες μορφές της, ομάδες εστίασης, έρευνα δράσης, κτλ). Εκτός από το προηγούμενο, παρουσιάζονται διεξοδικά τα ηθικά, δεοντολογικά, επιστημολογικά, πολιτικά και ηθικά ζητήματα που εγείρονται στις ποιοτικές έρευνες πεδίου. Στις διαλέξεις, γίνεται εκτενής χρήση έντυπου, οπτικού και ακουστικού υλικού από τα πεδία της επικαιρότητας, αλλά και από το παρελθόν, ανάλογα με το υπό διερεύνηση θέμα (π.χ. παρουσίαση του εαυτού, χρόνια πάσχοντες, ανεργία, κοινωνικός στιγματισμός, κοινωνική ανάπτυξη, συνοχή, μετανάστευση, τουρισμός κτλ). Μέσα από τη δημιουργία ομάδων εργασίας, που μελετάνε επιλεγμένα κείμενα εργασίας δημοσιευμένα σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και βιβλία, το σεμινάριο θα επικεντρωθεί σε συγκεκριμένα εμπειρικά παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης που εξετάζουν ζητήματα και πρακτικές κοινωνικού σχεδιασμού σε διάφορες περιοχές της κοινωνικής ζωής (π.χ., παιδεία, υγεία, πολιτισμός, δημόσια διοίκηση, τοπική κοινωνία κτλ.). Επίσης, το ερευνητικό σεμινάριο θα συνδεθεί με το περιεχόμενο των υπόλοιπων σεμιναρίων του ΠΜΣ και οι φοιτητές θα παρουσιάσουν εκτενώς ζητήματα που απορρέουν από τη δική τους έρευνα πεδίου.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο, επισκέψεις σε επιλεγμένους θεσμούς, διαλέξεις από προσκεκλημένους ομιλητές/τριες, προβολή εκπαιδευτικών ταινιών και ταινιών τεκμηρίωσης, συζήτηση, καταιγισμός ιδεών, παρουσίαση από φοιτητές/τριες
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία (NVivo, Computer Based Qualitative Analysis Applications), στην Επικοινωνία με τους φοιτητές
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση</i>	Διαλέξεις, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας/εργασιών

βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.

Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS

Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας
Διαλέξεις	39 ώρες	
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	65 ώρες	
Εργασία	65 ώρες	
Έρευνα Πεδίου	81 ώρες	
Σύνολο Μαθήματος	250 ώρες	

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης

Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

Ελληνικά, Αγγλικά.

Η αξιολόγηση και ο τελικός βαθμός θα προκύψει από τη συστηματική και ενεργητική συμμετοχή στις συναντήσεις, από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και του συνολικότερου υλικού του μαθήματος που μοιράζεται στις διαλέξεις και αναρτάται ηλεκτρονικά και από τη γραπτή εργασία στο τέλος του εξαμήνου (Γραπτή Εργασία, Έκθεση/Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση).

Για περισσότερες πληροφορίες για τις αρχές και τα κριτήρια, βλ. την επίσημη οικοσελίδα του Τμήματος, στον οδηγό προγράμματος σπουδών.

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

α) Εγχειρίδια του μαθήματος:

Σαββάκης Μ., (2013), *Μικροκοινωνιολογία και Ποιοτική Έρευνα. Θεωρητικά Παραδείγματα και Εμπειρικές Εφαρμογές*, Αθήνα: Κριτική.

Σαββάκης Μ., (2008), *Οι λεπροί της Σπιναλόγκας. Ιατρική, εγκλεισμός, βιωμένες εμπειρίες (1903-1957)*, Αθήνα: Πλέθρον.

Ιωσηφίδης Θ., (2017), *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα: Τζιόλας.

β) Συμπληρωματική βιβλιογραφία:

Ιωσηφίδης Θ., & Σπυριδάκης Μ., (Επιμ.), (2006), *Ποιοτική κοινωνική έρευνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων*, Αθήνα: Κριτική.

Ιωσηφίδης Θ., (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική.

Κάλλας Γ., (2015), *Θεωρία, Μεθοδολογία και Ερευνητικές Υποδομές στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική.

Καλφόπουλος Κ., (Επιμ.), (2003), *Η ποιοτική παράδοση στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Νήσος.

Λυδάκη Α., (2001), *Ποιοτικές Μέθοδοι της Κοινωνικής Έρευνας*, Αθήνα: Καστανιώτης.

Λυδάκη Α., (2016), *Αναζητώντας το χαμένο παράδειγμα. Επιτόπια έρευνα, κατανόηση, ερμηνεία*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Mason J., (2011), *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*, Αθήνα: Πεδίο.

Παπαϊωάννου Σ., (επιμ.), (2007), *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα: Κριτική.

Robson C., (2007), *Η Μελέτη του Πραγματικού Κόσμου. Ένα Μέσον για Κοινωνικούς Επιστήμονες και Επαγγελματίες Ερευνητές*. Αθήνα: Gutenberg.

Πουρκός Μ., (επιμ.), (2013), *Δυνατότητες και Όρια της Μείξης των Μεθοδολογιών στην Κοινωνική, Ψυχολογική και Εκπαιδευτική Έρευνα*, Αθήνα: Ίων.

Σαββάκης Μ., (2007α), «Ασθένεια, Εγκλεισμός, Θρησκευτικότητα και Εγχειρήματα Υπέρβασης του Κοινωνικού Στιγματισμού», στο Παπαϊωάννου Σ., (Επιμ.), *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα, Κριτική: 544-558.

Σαββάκης Μ., (2007β), «Νόσος του Χάνσεν και Κοινωνικός Μετασχηματισμός», *Σύναψις*, 5: 70-84.

Σαββάκης Μ., (2008α), *Οι λεπροί της Σπιναλόγκας. Ιατρική, εγκλεισμός, βιωμένες εμπειρίες (1903-1957)*, Αθήνα: Πλέθρον.

Σαββάκης Μ., (2008β), «Από τον Βιοϊατρικό Αναγωγισμό στην Κοινωνιολογική Ερμηνεία της Υγείας και της Ασθένειας», *Σύναψις*, 10,120-126.

Σαββάκης Μ., & Τζανάκης Μ., (2006), «Βιογραφική Ρήξη και Ιδρυματισμός: Θεσμικές και Αφηγηματικές Διαστάσεις μιας Κοινωνικής Διαδικασίας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 120 Β': 37-64.

Τζανάκης Μ., & Σαββάκης Μ., (2007), «Ο Ερευνητικός Εαυτός ως Πηγή Γνώσης στην Ποιοτική Κοινωνιολογική Έρευνα», στο Παπαϊωάννου Σ., (Επιμ.), *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα, Κριτική: 120-138.

Τζανάκης Μ., (2006), «Τεχνικές του Σώματος, Τεχνικές του Εαυτού. Η Ηθική Διάσταση της Χρόνιας Ασθένειας», *Ουτοπία*, 72: 67-80.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Journal of Ethnographic & Qualitative Research

Journal of Mixed Methods Research

Qualitative Health Research

The Qualitative Report

Qualitative Research

Qualitative Researcher

Qualitative Social Work: Research and Practice

Qualitative Sociology

Qualitative Sociology Review

Qualitative Studies

Quality and Quantity: International Journal of Methodology

Recherches qualitatives

Sociological Research Online